

Vergaderjaar 1992-1993

23 007

Verzelfstandiging van de Rijksdienst van het Kadaster en de Openbare Registers (Organisatiewet Kadaster)

Nr. 5

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

Ontvangen 23 april 1993

Met belangstelling heb ik kennisgenomen van het verslag. Ik stel met genoegen vast dat het wetsvoorstel in het algemeen positief ontvangen is. Ik ben er voor erkentelijk dat de vaste Commissie door de vaststelling van een verslag de behandeling van het wetsvoorstel heeft bespoedigd.

Algemeen

Zowel de fractieleden van de PvdA als van het CDA vroegen naar het eerder laten ingaan van de verzelfstandiging en de daarmee gepaard gaande eventuele voorwaarden.

Vervroeging naar een eerder tijdstip is naar mijn mening mogelijk. De voortvarende behandeling door de vaste Commissie heeft daartoe zeker bijgedragen. Ik hecht er echter zeer aan dat naast de betrachte snelheid ook zorgvuldigheid in acht genomen wordt.

Ook de interne voorbereiding bij het Kadaster, zoals de inrichting tot een zelfstandige financiële en personele entiteit waaraan de leden van de SGP-fractie refereerden, dient de toets der kritiek te kunnen doorstaan. Indien plaatsing in het Staatsblad nog dit jaar zou kunnen plaatsvinden (hetgeen ik ten zeerste op prijs zou stellen), zou de verzelfstandiging op 1 mei 1994 kunnen ingaan. In het licht hiervan stel ik voor artikel 56 van het wetsvoorstel zodanig aan te passen, dat inwerkingtreding op dat tijdstip als uitgangspunt geldt. Een nota van wijziging is daartoe bijgevoegd.

De leden van de PvdA-fractie vroegen naar de motivering van het niet honoreren van het merendeel van het Ravi-advies.

Op het al dan niet honoreren van diverse onderdelen van het Ravi-advies is in de memorie van toelichting bij de desbetreffende onderwerpen ingegaan. Hieronder zal ik in antwoord op specifieke vragen over het afwijzen van bepaalde suggesties van de Ravi nog een nadere toelichting geven. Ik volsta hier met verwijzing daarnaar.

De leden van CDA-fractie vroegen naar een toelichting op de tariefsstijgingen bij het Kadaster, waarbij zij refereerden aan hetgeen de Unie van Waterschappen heeft gemeld.

Bij de totstandkoming van het Besluit kadastraal recht 1992 zijn de tarieven per 1 januari 1992 met gemiddeld 9,9% verhoogd. Het betrof hier een gedifferentieerde verhoging, waarbij bepaalde tarieven inderdaad onevenredig hogere lasten voor de waterschappen meebrachten. Dit heeft geleid tot overleg met de Unie van Waterschappen met als resultaat dat overeenstemming met de Unie is bereikt. De desbetreffende tarieven zijn per 1 januari 1993 verlaagd.

De leden van de D66-fractie vroegen om een toelichting op de verwachting dat grotere doelmatigheid zal leiden tot lagere tarieven. Gevraagd werd naar de relatie tussen een monopoliepositie en tarieven, en welke prikkels in het wetsvoorstel zijn ingebouwd om een meer doelmatige en klantgerichte werkwijze te waarborgen. Ook de leden van de SGP-fractie vroegen in welke mate tariefsaanpassingen in de komende jaren zullen plaatsvinden.

Op basis van het Kadaster Ondernemingsplan wordt een aantal maatregelen genomen die zullen leiden tot een grotere mate van doelmatigheid. Ik denk hierbij bijvoorbeeld aan het werken met produktienormen binnen de resultaatverantwoordelijke eenheden, het verhogen van het aantal produktieve dagen en het anders inrichten van bedrijfsprocessen. Het bedrijfseconomisch beheerssysteem brengt met zich dat efficiënter werken, en dus het genereren van efficiencywinsten, aangewend wordt ten nutte van het Kadaster en zijn klanten. Ik denk hierbij bijvoorbeeld aan het complex van arbeidsvoorwaarden, het doen van investeringen, het zorgen voor reserveringen en het verlagen van de tarieven.

Dit zijn dezelfde prikkels die bestaan bij een vennootschap die op vergelijkbare wijze wordt bestuurd. De monopoliepositie die het Kadaster op een aantal terreinen bezit, zal mijns inziens geen invloed hebben op de mate van doelmatigheid, omdat er in het wetsvoorstel voldoende checks en balances zijn ingebouwd. De gebruikersraad en raad van toezicht hebben daarbij een zeer belangrijke functie, welke functie als prikkel kan worden beschouwd waarnaar de leden van de D66-fractie vroegen.

Het lid van de RPF-fractie vond de argumentatie voor het afwijzen van een agentschap als vorm voor een verzelfstandigd Kadaster onvoldoende. Hij vroeg of de democratische controle bij een agentschap groter is dan bij het gekozen model van een zelfstandig bestuursorgaan.

Bij een agentschap is sprake van interne verzelfstandiging met behoud van de volledige ministeriële verantwoordelijkheid, dus ook voor de interne bedrijfsvoering. Bij een afzonderlijke rechtspersoon komt de minister meer op afstand te staan; de interne bedrijfsvoering valt dan niet langer onder de ministeriële verantwoordelijkheid maar onder verantwoordelijkheid van de organen van de rechtspersoon zelf. Wel blijft de minister verantwoordelijk voor de algemene bedrijfsvoering, voor zover die gevolgen kan hebben voor de continuïteit van de organisatie (zie daarover Hoofdstuk 3.4 van de memorie van toelichting).

Daarop kan de minister te allen tijde worden aangesproken door het parlement.

De leden van de PvdA-fractie vroegen een verduidelijking van de beschouwing over de flexibiliteit van de personeelsomvang van een zelfstandig bestuursorgaan in vergelijking met een vermeend versterkte personeelsinzet bij een overheidsorganisatie. Zij stelden in dit verband vragen over de doelmatigheid van personele inzet in de overheidsorganisatie en vroegen waarom ten aanzien van het Kadaster op de doelmatigheid de nadruk wordt gelegd.

De inzet van het personeel is afhankelijk van het werkaanbod.

Het werkaanbod wordt, afhankelijk van het soort van overheidstaak die wordt uitgeoefend, op verschillende wijzen bepaald.

Indien een te verrichten overheidstaak wordt gegeneerd door de behoefte van de markt, zoals bij het Kadaster, dient de voor het verrichten van die taak benodigde personeelsinzet op die markt te worden afgestemd. Indien een overheidstaak echter min of meer autonoom is, dat wil zeggen los staat van een bepaalde markt, is die markt ook niet bepalend voor de personeelsinzet. Het Kadaster is een produktieorganisatie waarvan het werkaanbod sterk afhankelijk is van de ontwikkelingen op de vastgoedmarkt.

Als na de planperiode van het Kadaster Ondernemingsplan de voorschik gewenste omvang van het personeelsbestand bereikt is, wordt gestreefd naar een basisbezetting voor het gemiddelde werkaanbod. Daarbovenop streeft het Kadaster naar een tijdelijke bezetting om de pieken in het werk flexibel op te kunnen vangen.

Hiermee worden overigens geen uitspraken gedaan over de doelmatigheid of doeltreffendheid van meer beleidsmatig georiënteerde onderdelen van het departement. Bij het Kadaster is de nadruk gelegd op de flexibiliteit om de produktiegerichte houding van zowel het management als de medewerkers te versterken.

De fractieleden van D66 twijfelden aan de bewering dat decentralisatie van de uitvoerende taken naar provincies en gemeenten de beleidsruimten bij deze overheden niet zou hebben kunnen vergroten. Zij noemden daarbij een aantal terreinen (bestemmingsplannen, bijhouden van kaarten, grondkosten, OGB-taxaties en digitale kaartvervaardiging) waarop de mogelijkheden van provincies en gemeenten aanzienlijk zouden toenemen.

Ik blijf van mening dat het decentraliseren van de Kadastertaken – veelal andere werkzaamheden dan de hier genoemde – naar provincies en gemeenten niet zal leiden tot meer beleidsruimte bij lagere overheden. Overigens konden deze leden instemmen met de gemaakte keuzes voor wat betreft de verzelfstandiging, hetgeen mij verheugt.

De leden van de GPV-fractie vroegen in hoeverre de nota functionele decentralisatie bij de verzelfstandiging van het Kadaster als ijkpunt heeft gefungeerd. In dit verband vroegen zij voorts of was overwogen een evaluatiebepaling op te nemen.

De keuze voor de verzelfstandiging van het Kadaster in de vorm van een zelfstandig bestuursorgaan is uiteraard getoetst aan het kabinetsstandpunt, zoals neergelegd in de nota «Functioneel bestuur. Waarom en hoe?». Genoemde keuze is, zoals de memorie van toelichting (blz. 5) vermeldt, daarmee in lijn bevonden. Het opnemen van een evaluatiebepaling is niet noodzakelijk geacht.

Voor wat betreft een evaluatiebepaling voor nevenwerkzaamheden verwijs ik naar mijn opmerkingen daarover op blz. 6.

Het kabinetsstandpunt over de structuurschets voor de vastgoedinformatievoorziening, waarnaar de leden van verschillende fracties (VVD, PvdA, D66, SGP en RPF) informeerden, zal naar verwachting begin juni aan de Tweede Kamer worden toegezonden.

Daarin zal tevens worden ingegaan op de toekomstige coördinatiestructuur op het terrein van de vastgoedinformatievoorziening en op de toekomstige positie van de Raad voor vastgoedinformatie (Ravi), waarnaar het lid van de SGP-fractie informeerde.

In de memorie van toelichting heb ik reeds aangeduid in welke richting mijn gedachten op de genoemde punten gaan. Daarbij heb ik mij sterk laten leiden door de aard van het terrein van de vastgoedinformatievoorziening en door de op dat terrein bestaande bestuurlijke verhoudingen. Dat bij een dergelijke werkwijze verschillen in aanpak kunnen ontstaan met bij voorbeeld de coördinatie van de informatievoorziening op het terrein van het milieubeleid, zoals door de leden van de D66-fractie aangevoerd, spreekt in mijn ogen vanzelf. Het is een logisch gevolg van

de opvatting dat ook de coördinatie van de informatievoorziening gezien moet worden als een kwestie van «maatwerk».

Met het lid van de SGP-fractie ben ik het eens dat het leggen van de primaire verantwoordelijkheid voor de afstemming van de informatievoorziening bij partijen, niet betekent dat de coördinerend bewindsman geen eigen rol meer zou hebben te vervullen, maar die rol ligt mijns inziens vooral in de voorwaardenscheppende sfeer. De verzelfstandiging van het Kadaster, waar het onderhavige wetsvoorstel toe strekt, vraagt mijns inziens niet om extra wettelijke maatregelen op dit punt; dit staat los van de vraag of artikel 5 van de Kadasterwet – in welk artikel de Ravi zijn regeling vindt – gewijzigd dient te worden. Die vraag zal in bovenbedoeld kabinetsstandpunt worden beantwoord.

Het lid van de RPF-fractie had gevraagd naar de stand van zaken met betrekking tot verzelfstandiging van met het Kadaster vergelijkbare instellingen in de andere elf lidstaten van de EG.

Uit een gehouden onderzoek naar Europese kadasters is niet gebleken van beslissingen en activiteiten tot verzelfstandiging van met het Nederlandse Kadaster vergelijkbare instellingen. Het desbetreffende rapport is ter kennisneming hier bijgevoegd.¹ De kadasters binnen de EG werken onder verschillende rechtssystemen en zijn derhalve verschillend van opzet. Aangezien de bestuurlijke activiteiten voor een belangrijk deel de organisatiestructuur bepalen, zijn bedoelde kadasters niet vergelijkbaar.

De beleidsondersteuning van de coördinerend bewindsman, waarnaar de leden van de SGP-fractie informeerden, is inmiddels definitief ondergebracht bij de Rijksplanologische Dienst. Op het precieze aantal formatieplaatsen dat daarvoor nodig zal zijn en op de wijze waarop daarin zal worden voorzien, zal ik nader ingaan bij gelegenheid van de aanbidding van het kabinetsstandpunt over de structuurschets voor de vastgoedinformatievoorziening. Hetzelfde geldt voor de organisatorische positie van het Ravi-secretariaat.

Taken van het Kadaster

De leden van de VVD-fractie vroegen een reactie op het idee de registratie van bepaalde gevallen van bodemsanering bij het Kadaster onder te brengen, met name die gevallen die pas op latere termijn wellicht zouden moeten worden gesaneerd.

Technisch en organisatorisch is het mogelijk om in de kadastrale registratie gegevens omtrent bodemverontreiniging op te nemen, waaronder die omtrent de door deze leden bedoelde gevallen van bodemsanering. Ik verwijs hiervoor naar onder meer hetgeen daarover door de Minister van VROM is opgemerkt in de Notitie «Bodemverontreiniging en grondtransactie» (Kamerstukken II 1991/92, 22 727, nr. 1). Ik verwijs ook naar het inmiddels unaniem aangenomen amendement Esselink en Van der Vaart (Kamerstukken II 1992/93, 21 556, nr. 59) bij het wetsvoorstel tot uitbreiding van de Wet bodembescherming met een regeling inzake sanering van de bodem. Dit amendement beoogt de vastlegging in de kadastrale registratie – via een korte aanduiding – van de belangrijkste gegevens die uit hoofde van genoemde wet bekend zijn over een stuk grond.

De leden van de GPV-fractie vroegen met betrekking tot het verrichten van nevenwerkzaamheden of niet het gevaar bestaat dat deze ten koste gaan van de kerntaken van het Kadaster.

Dit gevaar acht ik niet aanwezig. De neventaken mogen niet worden «gesubsidieerd» vanuit de wettelijke taken en zullen dus tegen ten minste kostendeckende tarieven moeten worden verricht.

Naar aanleiding van de vraag van deze fractieleden of het wel past dat

¹ Ter inzage gelegd bij de afdeling Parlementaire Documentatie.

een instelling met opgedragen publiekrechtelijke taken zich zal inlaten met min of meer commerciële activiteiten, wijs ik erop dat de toekomst zal leren of er van dergelijke activiteiten sprake zal zijn. Gesteld dat dit zo is, dan nog zal het Kadaster deze activiteiten niet geheel vrijelijk kunnen verrichten. Het wetsvoorstel bevat in artikel 2, derde lid, de nodige randvoorwaarden ter zake. Het zal altijd gaan om werkzaamheden die een sequeel vormen van de wettelijke taken van het Kadaster. Voorts gelden als uitgangspunten dat er geen sprake mag zijn van concurrentievervalsing en dat er tegen ten minste kostendekkende tarieven moet worden gewerkt. De opbrengsten dienen ten goede te komen aan de continuïteit van het Kadaster. Van zuiver commerciële activiteiten zal aldus geen sprake kunnen zijn.

Voor het antwoord op de vragen van de leden van de SGP-fractie over de vastgoedinformatievoorziening verwijs ik naar hetgeen ik in de vorige paragraaf ter zake heb opgemerkt.

Voorts vroegen de SGP-fractieleden nader aan te geven, op welke wijze er afdoende op kan worden toegezien dat er geen «subsiëring» van neventaken plaatsvindt vanuit de kerntaken, mede met het oog op concurrentievervalsing. Zoals reeds hierboven is vermeld, geschiedt dit door het hanteren van ten minste kostendekkende tarieven voor het verrichten van nevenwerkzaamheden.

De SGP-fractieleden vroegen verder een nadere toelichting op de betekenis van artikel 2, derde lid, van het wetsvoorstel in relatie tot het toekomstige artikel 3, tweede lid, van de Kadasterwet. Het was deze leden niet geheel duidelijk op welke soort taken respectievelijk werkzaamheden in beide bepalingen wordt bedoeld en wat de consequenties zijn van het volgen van het ene of het andere artikel.

De werkzaamheden genoemd in artikel 2, derde lid, van het wetsvoorstel, zijn niet te beschouwen als taken die aan het Kadaster worden opgedragen bij of krachtens de Kadasterwet of andere wetten. Tot het al dan niet verrichten van deze werkzaamheden neemt het Kadaster zelf het initiatief, mits de werkzaamheden voldoen aan het ingevolge artikel 2, derde lid, gestelde.

Er is hier dus geen sprake van een opdracht aan het Kadaster, maar van het creëren van de mogelijkheid voor het Kadaster om bepaalde nevenwerkzaamheden te verrichten. De taken genoemd in het toekomstige artikel 3, tweede lid, van de Kadasterwet zijn daarentegen wel taken die aan het Kadaster kunnen worden opgedragen en houden verband met de taken genoemd in artikel 3, eerste lid, van de Kadasterwet.

De keuze voor de ene of de andere route teneinde bepaalde typen werkzaamheden door het Kadaster mogelijk te maken, is dan ook niet vrij. Bepalend hiervoor is of de werkzaamheden al dan niet worden opgedragen in verband met de in artikel 3, eerste lid, van de Kadasterwet genoemde wettelijke taak van het Kadaster. Is dat het geval dan zal de weg van artikel 3, tweede lid, van de Kadasterwet moeten worden gevolgd. Is dat niet het geval dan gaat het om nevenwerkzaamheden die conform artikel 2, derde lid, worden geregeld. Over het ontwerp van een algemene maatregel van bestuur waarin deze nevenwerkzaamheden geregeld worden, zal de RvA niet worden gehoord. Dit horen geschiedt wel, indien artikel 5 van de Kadasterwet ongewijzigd zou blijven, in het kader van de algemene maatregel van bestuur waarin de aan het Kadaster opgedragen neventaken ex artikel 3, tweede lid, Kadasterwet worden geregeld.

De leden van de SGP-fractie suggereerden in navolging van de RvA om een evaluatiebepaling op te nemen met betrekking tot het verrichten van nevenwerkzaamheden.

Hiertoe zie ik geen noodzaak. Nevenwerkzaamheden kunnen slechts worden verricht conform krachtens de wet vast te stellen criteria. Het

kader daarvoor is reeds in artikel 2, derde lid, van het wetsvoorstel neergelegd. Indien dit wettelijk kader of de daarop gebaseerde criteria metertijd bijstelling behoeven, kan dit uiteraard plaatsvinden. Een evaluatiebepaling is daarvoor niet nodig.

Het RPF-fractielid stelde de vraag in hoeverre het Kadaster nevenwerkzaamheden zal gaan verrichten, bijvoorbeeld het opmaken van transportakten en hypotheekakten.

Ik ben van mening dat gezien de onafhankelijke positie die het Kadaster in het rechtsverkeer behoort in te nemen en ook inneemt, dit zich niet verdraagt met het opmaken van akten. Het is immers niet wenselijk dat een instantie die zelf akten opmaakt, die bestemd zijn om te worden ingeschreven in de openbare registers, tevens zelf beoordeelt of de aldus opgemaakte akten aan de wettelijke vereisten voor inschrijving voldoen.

De leden van de fractie van D66 vroegen hoe de vervaardiging en het bijwerken van een grootschalige basiskaart van Nederland kan worden gegarandeerd nu dit niet langer behoort tot de kerntaken van het Kadaster.

De leden van de GPV-fractie vroegen in dit verband of het niet in de rede zou liggen de wettelijke voorziening voor de vervaardiging en bijhouding van de GBKN te handhaven.

Zoals bekend is uitgangspunt van het Kadaster Ondernemingsplan dat het Kadaster het geheel van wettelijke taken kostendekkend zal uitvoeren, waarbij de afzonderlijke strategische eenheden elk in beginsel eveneens kostendekkend zullen zijn. De GBKN wordt door het Kadaster alleen als bedrijfsmiddel gebruikt voor het efficiënter verrichten van de wettelijke taken op het gebied van de kadastrale kaartvervaardiging en -bijhouding en de landinrichting. Deelname aan de vervaardiging en bijhouding van de GBKN door het Kadaster vindt alleen plaats voorzover de kosten daarvan worden gedekt door het nut van de kaart als bedrijfsmiddel. Dit betekent dat het Kadaster tot een gelimiteerd bedrag participeert in deze kosten. Deze limiet is mede in overleg met de overige belanghebbende partijen bepaald op 20% van de kosten. De vervaardiging en bijhouding van de GBKN kan dan ook niet meer als kerntaak van het Kadaster worden aangemerkt; deze werkzaamheden kunnen alleen in de vorm van een deelneming, gezamenlijk met andere belanghebbende partijen, worden uitgevoerd. In verband hiermee werd op 11 november 1992 de Raamovereenkomst Samenwerkingsverband GBKN gesloten tussen de Staat der Nederlanden (onderdeel Kadaster), PTT Telecom B.V., de vereniging EnergieNed, de Vereniging van Waterleidingbedrijven in Nederland en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

Hierover heb ik de Tweede Kamer geïnformeerd bij mijn brief van 12 november 1992 (Kamerstukken II 1992/93, 22 438, nr. 2).

Voor de – door de leden van de fractie van D66 – genoemde toepassingen hoeft niet altijd de GBKN het aangewezen instrument te zijn. Mocht dit toch het geval zijn, dan kunnen de betreffende instanties zich wenden tot het Samenwerkingsverband GBKN met het verzoek om participatie.

De leden van de D66-fractie gaven te kennen te vrezen voor een onduidelijke situatie indien het vervaardigen en bijhouden van de GBKN niet als taak aan het Kadaster wordt opgedragen.

In het kader van de gesloten Raamovereenkomst Samenwerkingsverband GBKN is voorzien dat regionale samenwerkingsverbanden de verantwoordelijkheid krijgen voor de vervaardiging en bijhouding van de GBKN. Tevens is bepaald dat de raamovereenkomst zich niet uitstrekt tot de gemeenten die nu reeds, of binnen afzienbare termijn, een GBKN

beschikbaar hebben. Deze gemeenten zullen de verantwoordelijkheid voor de vervaardiging en de bijhouding van de GBKN behouden, tenzij zij in overleg met de andere belanghebbende partijen anders overeenkomen. Voorzover de verantwoordelijkheid bij een regionale samenwerkingsverband is gelegd, bepaalt de raamovereenkomst dat het Kadaster, als landelijk opererende organisatie, bij voorkeur in aanmerking komt voor de uitvoering van de beheerswerkzaamheden, waartoe onder meer de directievoering kan worden gerekend. Gebleken is dat door het sluiten van de Raamovereenkomst Samenwerkingsverband GBKN een goede weg is ingeslagen terzake van de vervaardiging en bijhouding van de GBKN, zodat een nadere regeling hiervan in het kader van deze wet overbodig geacht wordt.

Voorts vroegen de leden van de D66-fractie om aan te geven wat in dit opzicht het principiële verschil is tussen de taak bij de landinrichting en bij het vervaardigen van de GBKN.

De taak van het Kadaster bij de landinrichting is gebaseerd op de Landinrichtingswet, de Herinrichtingswet Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën en de Reconstructiewet Midden-Delfland. Deze taak vloeit van oudsher voort uit de bij het Kadaster aanwezige gegevens alsmede uit de bij het Kadaster aanwezige deskundigheid met betrekking tot het behandelen van rechten en belangen van degenen die bij landinrichtingsprojecten zijn betrokken als rechthebbers op de onroerende zaken in de landinrichtingsgebieden. Daarnaast geldt dat in belangrijke mate synergie in de taakuitoefening wordt bereikt, omdat de gewijzigde rechtstoestand als resultaat van een landinrichtingsproject weer in de vorm van vernieuwde kaarten en registers door het Kadaster moet worden vastgelegd. Met het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij zijn afspraken gemaakt over een kostendekkende uitvoering van deze taak door het Kadaster volgens het Kadaster Ondernemingsplan. Deze afspraken worden thans geëffectueerd. Als zodanig bestaat er een duidelijk verschil met de taak bij de GBKN, die door het Kadaster alleen als middel wordt gebruikt voor het efficiënter verrichten van de wettelijke taken op het gebied van de kadstrale kaartvervaardiging en de landinrichting.

De leden van de SGP-fractie vroegen naar de actuele stand van zaken met betrekking tot de publiek-private samenwerking bij het vervaardigen van de GBKN.

In aanvulling op het bovenstaande kan ik melden dat de Unie van Waterschappen wenst te participeren. Het is te verwachten dat deze instantie bij het Samenwerkingsverband GBKN zal worden betrokken.

De leden van de SGP-fractie vroegen op welke wijze uitvoering wordt gegeven aan het Ravi-rapport over de kenbaarheid van de publiekrechtelijke rechtstoestand en welke gevolgen die eventueel kan hebben voor de taken van het Kadaster.

Op advies van de daartoe ingestelde, breed samengestelde projectgroep, heb ik onlangs besloten om een pilot-project inzake de registratie van publiekrechtelijke beperkingen te starten. Dit project houdt in dat bij het Kadaster in Noord-Holland, Zuid-Holland en Noord-Brabant zeven publiekrechtelijke beperkingen in de kadastrale registratie worden opgenomen. Deze zijn de volgende: splitsingsvergunningsvereiste, beschermd stads- of dorpsgezicht, provinciaal monument, raadsbesluit tot onteigening, gemeentelijk monument, bouwgrond- en baatbelasting en verbodsbepalingen waterkeringen. Het pilot-project loopt tot eind 1994. Na afloop wordt gezien of, en zo ja, in hoeverre aan het gestelde in het Ravi-rapport uitvoering kan worden gegeven.

Ministeriële verantwoordelijkheid na verzelfstandiging

De leden van de SGP-fractie vroegen of het geen overweging zou verdienen voor bijzondere omstandigheden een geclausuleerde bevoegdheid tot het geven van aanwijzingen aan het Kadaster in het wetsvoorstel op te nemen.

Dit is nadrukkelijk overwogen, met als conclusie dat een wettelijke aanwijzingsbevoegdheid niet wenselijk is. Om te beginnen past een dergelijke bevoegdheid niet bij het wezen van verzelfstandiging, waarbij het Kadaster juist op afstand wordt geplaatst. Voorts ben ik van oordeel dat het wetsvoorstel voldoende waarborgen biedt voor een goede taakuitoefening door het Kadaster. Indien het Kadaster zijn taak zou verwaarlozen, kan het bestuur daarop worden aangesproken. Hoofdstuk 2 van het wetsvoorstel bevat daartoe de nodige bepalingen. De raad van toezicht zal er met name op toezien dat zich geen ontwikkelingen zullen voordoen, als door deze leden geschetst. Hierboven (onder «Algemeen») ben ik reeds ingegaan op de ministeriële verantwoordelijkheid voor de coördinatiestructuur op het terrein van de vastgoedinformatievoorziening, zodat ik daarnaar kortheidshalve verwijst.

De leden van de VVD-fractie vroegen of zij het goed hadden begrepen dat de ministeriële verantwoordelijkheid ook geldt als het Kadaster neventaken uitoefent.

Het is weliswaar zo dat de minister een verantwoordelijkheid heeft voor de uitoefening van nevenwerkzaamheden door het Kadaster, maar deze is beperkt. De ministeriële verantwoordelijkheid heeft hier betrekking op het bij algemene maatregel van bestuur kunnen regelen van de neventaken die kunnen worden verricht (zie artikel 2, derde lid). Neventaken worden dus niet door de minister opgelegd. Het al of niet uitoefenen daarvan staat ter beoordeling van het Kadaster zelf, mits deze blijft binnen de bij de algemene maatregel van bestuur aangegeven mogelijkheden. Indien voor het verrichten van neventaken een privaatrechtelijke rechtspersoon wordt opgericht of mede-opgericht dan wel wordt deelgenomen in een vennootschap, is krachtens artikel 13, tweede lid, goedkeuring van de minister vereist. Ook hierop kan de minister worden aangesproken. De bedrijfsvoering ter zake van neventaken regaardeert, evenals dat bij de uitoefening van wettelijke taken het geval is, in beginsel het Kadaster zelf. De verantwoordelijkheid van de minister is op dit punt beperkt, namelijk voor zover die gevolgen kan hebben voor de continuïteit van de organisatie, en dus voor de continuïteit van de uitvoering van de wettelijke taken van het Kadaster.

De leden van de D66-fractie vroegen om een overzicht van de mogelijkheden die de diverse in hoofdstuk 3.2 genoemde ministeriële besluiten of regelingen bieden voor de uitoefening van wettelijke taken.

Het onderhavige wetsvoorstel voorziet er in verband met de verzelfstandiging juist in dat de bevoegdheden van de minister voor het grootste deel overgaan naar het bestuur van het Kadaster. De minister behoudt slechts die bevoegdheden die uit oogpunt van zijn verantwoordelijkheid nodig zijn. Gelet hierop bevat artikel 33 van het wetsvoorstel de nodige aanpassingen van de Kadasterwet. Zo wordt met het voorgestelde artikel 3, tweede lid, van de Kadasterwet beoogd dat bij algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald dat de minister nadere regels kan stellen inzake de uitoefening van bij die maatregel opgedragen taken. Een andere belangrijke bepaling is het beoogde artikel 108, derde lid, Kadasterwet dat het mogelijk maakt dat de minister de tarieven kan aanpassen aan de loon- en prijsontwikkeling. Voorts zijn er nog enkele specifieke bevoegdheden voor de minister opgenomen in artikel 31, tweede lid (aangeven van gegevens die bestuur moet verstrekken in de vorm van periodieke rapportage aan minister), artikel 8, tweede lid,

Kadasterwet (aangeven waaruit registers bestaan), artikel 81 Kadasterwet (bepalen welke gegevens ten minste in relazen van bevindingen en voorstellen van vernieuwing worden vermeld), en artikel 81, tweede lid, Kadasterwet (bevoegdheid tot stellen van nadere voorschriften inzake de vorm van de akte van vernieuwing).

Voorts zijn in het wetsvoorstel bevoegdheden voor de minister opgenomen inzake de benoeming van het bestuur en de raad van toezicht, alsmede de diverse goedkeuringstaken op financieel gebied.

De PvdA-fractieleden vroegen of het Kadaster bij de aanpassing van de tarieven gebruik kan maken in latere jaren van de niet benutte ruimte tot tariefsaanpassing in een eerder jaar.

Zoals ik eerder heb gezegd, zal het Kadaster opereren binnen de kaders opgelegd door de eis van de kostendekkendheid. Daarenboven geldt dat het Kadaster verantwoorde financiële verhoudingen moet bewaren, hetgeen zijn uitwerking vindt in de bewaking van de structurele en conjuncturele componenten van het eigen vermogen. Op de korte termijn van een jaar zal het tariefbeleid vooral geënt zijn op het volgen van indexcijfers inzake koopkracht en inflatie, alsmede indexcijfers inzake het prijspeil van kapitaalgoederen. Op de middellange termijn (drie jaren) is het tariefbeleid geënt op de ontwikkeling van de structurele en conjuncturele componenten van het eigen vermogen.

Dit beleid richt zich op het handhaven van de structurele component op een niveau van 75 mln. gulden, zijnde een derde van het structurele balanstotaal, terwijl de hoogte van de conjuncturele component bepaald wordt door de macro-economische situatie.

Het besturingsmechanisme is dus anders dan bij de PTT. Laatstgenoemde instelling is een op winst gerichte onderneming waarbij een deel van de winst behaald wordt met concessie-activiteiten.

Daarbij past een tariefbeleid dat een bovengrens aan aanpassingen van tarieven stelt. Het Kadaster is niet een op winst gerichte onderneming. Voor het totaal van alle werkzaamheden, bedoeld in de Kadasterwet, bepaalt artikel 108 van die wet dat het tarief niet hoger mag zijn dan benodigd ter dekking van de ten laste van de Dienst komende kosten van het verrichten van die werkzaamheden. Dit betekent: kostendekkend inclusief het behoud van verantwoorde vermogensverhoudingen. Met dit laatste wordt bedoeld op de handhaving van de structurele en conjuncturele componenten gezien over een periode van drie jaren. Meer uitgebreid wordt hierop ingegaan in 7.2 van de memorie van toelichting. Aldaar is ook vermeld dat de tarieven zullen worden verlaagd wanneer het eigen vermogen de maximale hoogte daarvoor overschrijdt. Artikel 108 van de Kadasterwet beoogt derhalve te voorkomen dat er «ruimte tot tariefaanpassingen» onbenut blijft.

Hooguit kunnen de werkelijke ontwikkelingen afwijken van de beleidsmatige veronderstellingen die ten grondslag liggen aan het tariefbeleid. Deze afwijkingen leiden dan tot tariefaanpassingen in de volgende ronde, met name als de vermogensverhoudingen zich anders ontwikkelen dan beoogd.

De leden van de PvdA-fractie vroegen naar de opvatting over de nieuwe vormen tariefstructuur.

Vooropgesteld zij dat een goed inzicht vereist is in de kostprijs van de diverse producten die het Kadaster levert. Het onlangs geïmplementeerde nieuwe bedrijfsinformatiesysteem bij het Kadaster zal de gegevens hiervoor eerst begin 1994 kunnen leveren. Het streven is de nieuwe structuur vervolgens omstreeks 1 januari 1995 in te voeren. De raad van toezicht en de gebruikersraad zullen bij de totstandkoming van de nieuwe tariefstructuur betrokken worden.

Genoemde fractieleden vroegen verder op welke wijze de minister

wordt ingelicht over de resultaten van het overleg in de gebruikersraad ter zake van de tariefaanpassing.

De raad van toezicht is verplicht de minister verslag te doen van dit overleg (artikel 23, tweede lid).

De VVD-fractieleden vroegen op welke wijze wordt voorzien in de totstandkoming van een heldere en controleerbare tariefstructuur.

Ik verwijs op dit punt naar hetgeen ik in de vorige alinea heb opgemerkt. Wellicht ten overvloede zij nog vermeld dat de tarieven bij algemene maatregel van bestuur worden vastgesteld (artikel 108 Kadasterwet), hetgeen bepaalde procedurele waarborgen inhoudt. Publicatie in het Staatsblad tenslotte maakt de regeling openbaar en daarmee in meer algemene zin controleerbaar.

De fractieleden van D66 vroegen wat er gebeurt indien het Kadaster gemotiveerde bezwaren van de gebruikers tegen een tariefsaanpassing naast zich neer legt.

In de wet is de bepaling opgenomen dat overleg met de gebruikersraad ondermeer moet plaatsvinden wanneer het gaat om een aanpassing van de tarieven c.q. tariefsstructuur. En wel op een zodanig tijdstip dat het overleg nog van invloed kan zijn op de te nemen besluiten. De raad van toezicht doet vervolgens verslag van het overleg aan de minister. Het is uiteindelijk de minister die terzake de knoop doorhakt. Indien een standpunt niet gehonoreerd wordt zal dit met redenen omkleed aan de gebruikersraad worden meegedeeld.

Door deze fractieleden werd voorts gevraagd waarom de goedkeuringsbevoegdheid van de minister zich beperkt tot de jaarrekening en het meerjarenbeleidsplan en zich niet uitstrekt tot de begroting zelf.

Ik kan hierop antwoorden dat dit een bewuste keuze is om zodoende vorm te geven aan de afstand tussen minister en bestuur wanneer het om beheerszaken gaat. Met het geven van goedkeuring aan het meerjarenbeleidsplan wordt het kader vastgesteld waarbinnen de begroting moet blijven. Immers in het wetsvoorstel staat dat de financiële begroting in overeenstemming dient te zijn met het meerjarenbeleidsplan.

De leden van de VVD-fractie vroegen voorts of het raadzaam is neventaken onder te brengen in een afzonderlijke rechtspersoon.

Naar mijn oordeel kan in zijn algemeenheid niet gesteld worden dat het oprichten van een afzonderlijke rechtspersoon voor de uitvoering van neventaken wel of niet raadzaam is. Dit zal van de aard van het geval afhangen. Denkbaar is bijvoorbeeld de situatie waarin bepaalde neventaken door het Kadaster in samenwerking met andere instanties verricht worden. In dat geval kan de behoefte bestaan om een afzonderlijke rechtspersoon in het leven te roepen waarin de diverse samenwerkende instanties deelnemen ten einde op de meest adequate wijze een gezamenlijke doelstelling te bereiken. Een ander voorbeeld is de situatie waarin het Kadaster neventaken zou uitoefenen op een wijze als ware het Kadaster een onderneming. In dat geval is het aangewezen (o.a. in verband met de BTW-afdracht) die neventaken in een afzonderlijke, daarvoor geschikte rechtspersoon – ik denk aan een BV – onder te brengen.

Het is in eerste instantie aan het Kadaster zelf om dit te beoordelen. Uiteraard mag dit niet leiden tot risico's voor de continuïteit van het Kadaster. Een besluit tot oprichting van een privaatrechtelijke rechtspersoon dient dan ook door de minister te worden goedgekeurd.

Voorts stelden deze fractieleden de vraag wie de financiële consequenties moet dragen van de uitoefening van neventaken.

Mijn antwoord hierop is het volgende. De verzelfstandiging van het

Kadaster betekent ook financiële verzelfstandiging, hetgeen inhoudt dat het Kadaster een zelfstandig financieel beleid dient te voeren en geen beroep kan doen op de rijksoverheid voor het verkrijgen van financieringsmiddelen. Dit geldt zowel voor de wettelijke taken als de eventuele neventaken. De nevenwerkzaamheden van het Kadaster mogen niet worden «gesubsidieerd» vanuit de wettelijke taken en zullen dus tegen ten minste kostendeckende tarieven moeten worden verricht.

De VVD-fractieleden namen verder aan dat de controlerende bevoegdheid van de Algemene Rekenkamer ook geldt ten aanzien van de neventaken van het Kadaster.

Dit is echter niet zonder meer het geval. Slechts voor zover het Kadaster een bij of krachtens de wet geregelde taak uitoefent en daartoe geheel of gedeeltelijk wordt bekostigd uit de opbrengst van bij of krachtens de wet ingestelde heffingen, heeft de Algemene Rekenkamer controlerende bevoegdheid (zie artikel 59, eerste lid, onder d, van de Comptabiliteitswet). Voor het overige vindt controle plaats door de externe accountant (zie het informatie- en controleprofiel opgenomen in bijlage 1 bij de memorie van toelichting).

De leden van de fractie van D66 vroegen of de algemene maatregel van bestuur ex artikel 2, derde lid, voorzien is van een voorhangprocedure.

Dit is niet het geval.

Bestuursstructuur

De SGP-fractieleden deden de suggestie om in de samenstelling van de raad van toezicht mede de betrokkenheid van de meest belanghebbende overheden tot uitdrukking te brengen.

Ik acht het onwenselijk indien bij de samenstelling van de raad die betrokkenheid een rol zou spelen. Dit zou niet passen bij het karakter van de raad van toezicht die zijn toezichthoudende en adviserende taak uitsluitend op basis van deskundigheid dient uit te oefenen. Dat de raad bij die taakuitoefening rekening houdt met relevante maatschappelijke of overheidsbelangen spreekt voor zich. Door de leden van de raad dienen echter geen specifieke externe belangen te worden vertegenwoordigd. Daarvoor wordt de gebruikersraad in het leven geroepen.

De leden van de CDA-fractie vroegen of er een maximumgrens aan het budget voor de raad van toezicht is gesteld ten behoeve van bezoldiging, ondersteuning en onkostenvergoeding.

De bezoldiging e.d. van de leden van de raad van toezicht wordt vastgesteld door de minister. Aangesloten zal worden bij hetgeen voor commissarissen bij vergelijkbare vennootschappen gebruikelijk is.

De D66-fractieleden vroegen waarom de voordracht tot benoeming van een lid van de raad van toezicht, anders dan bij het bestuur, beperkt is tot één persoon.

Gekozen is voor een regeling overeenkomstig de benoeming van commissarissen voor een grote naamloze vennootschap (BW 2:158).

De verhouding met afnemers

De leden van de CDA-fractie wilden een reactie op de kritiek van de Unie van Waterschappen op de memorie van toelichting waarin staat dat «gebruikersraad zowel desverzocht als ongevraagd van zijn gevoelens kan doen blijken». De Unie van Waterschappen wenst niet alleen gevoelens te mogen uiten in de gebruikersraad.

Ook de leden van de D66-fractie gingen in op de taakomschrijving van

de gebruikersraad. Zij vroegen waarom de in het advies van de Ravi genoemde terreinen waarop met de gebruikersraad overleg kan worden gevoerd, niet als zodanig in het wetsvoorstel of de memorie van toelichting zijn genoemd en waarom de minister spreekt van «kunnen» en niet van «moeten» waar het gaat over de onderwerpen van overleg.

Naar mijn oordeel voorziet het wetsvoorstel in een adequate structuur voor het overleg met de gebruikers. Een limitatieve opsomming van de terreinen van overleg is vanwege het beperkende karakter daarvan niet te verkiezen. In het wetsvoorstel is opgenomen dat overleg wordt gevoerd over «de kwaliteit en de doelmatigheid van de dienstverlening door de Dienst, over de tarieven die daarvoor in rekening worden gebracht, en over andere zaken van gemeenschappelijk belang» (zie artikel 16, eerste lid). Deze algemene formulering biedt ruimte voor overleg over velerlei onderwerpen. Aangezien het aan de overlegpartners moet worden overgelaten over welke onderwerpen zij overleg met elkaar wensen te voeren, is het niet aangewezen ter zake gedetailleerde verplichtingen op te leggen.

De reden waarom in de memorie van toelichting gesproken wordt van «het doen blijken van gevoelens» en niet van het geven van gevraagd en ongevraagd advies is dat de gebruikersraad niet beschouwd dient te worden als een adviesorgaan. Het is een orgaan waarin vertegenwoordigers van diverse belangengroeperingen zitting hebben. Hierbij gaat het om overleg waarbij van «gevoelens» blij gegeven wordt. Dat dit zowel gevraagd als ongevraagd kan geschieden, behoeft geen betoog.

De D66-fractieleden vroegen verder waarom in navolging van het Ravi-advies niet is gekozen voor het opnemen van een bepaling die voor de minister de mogelijkheid opent richtlijnen te geven voor het overleg tussen het Kadaster en zijn gebruikers.

Ik ben van mening dat het de taak van het Kadaster zelf is om vorm te geven aan het overleg met zijn gebruikers. Het Kadaster zal als verantwoordelijke voor de wijze waarop het vorm en inhoud geeft aan de uitvoering van kadastrale taken in nauw overleg met de gebruikers zelf deze vormgeving dienen te regelen. De wet geeft alleen het kader aan waarbinnen het overleg dient plaats te vinden (zie artikel 16 van het wetsvoorstel).

De leden van de VVD-fractie stelden vast dat naast organisaties als de Koninklijke Notariële Broederschap, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Unie van Waterschappen, ook andere organisaties voor de gebruikersraad uitgenodigd kunnen worden.

Gevraagd werd of dit een incidentele danwel een permanente uitnodiging betreft.

Het ligt niet in het voornemen van het Kadaster andere organisaties op ad hoc basis uit te nodigen in de gebruikersraad.

Overwogen wordt om de Vereniging Eigen Huis uit te nodigen zitting te nemen in de raad. Indien in de toekomst mocht blijken dat ook andere organisaties een nuttige rol kunnen spelen in de gebruikersraad, dan zullen deze door het Kadaster uitgenodigd worden daarin zitting te nemen. Er wordt wel ten behoeve van het adequaat functioneren naar gestreefd de gebruikersraad beperkt van omvang te houden.

Het lid van de RPF-fractie wilde weten over welke invloedsmiddelen de gebruikersraad beschikt. Voorts stelde hij vragen over de samenstelling van de raad, waarbij hij wees op belangenorganisaties met betrekking tot schepen en luchtvaartuigen.

De invloedsmiddelen van de gebruikersraad hangen samen met de taakomschrijving van de raad, waarop in de vorige alinea's uitgebreid is ingegaan. Ik voeg daar nog aan toe dat de gebruikersraad de raad van bestuur formeel niet kan dwingen een bepaald besluit te nemen. Door

middel van het overleg en overredingskracht kan de raad invloed uitoefenen op de besluitvorming door het Kadaster. Dit moet niet worden onderschat. Goed overleg met de afnemers is van groot belang voor een goede besluitvorming en een goede bedrijfsvoering door het Kadaster.

De reden waarom bepaalde belangengroepen zijn genoemd die in elk geval in de gebruikersraad vertegenwoordigd moeten worden (notariaat, makelaardij, gemeenten en waterschappen), is gelegen in het feit dat deze tot de grootste afnemers van het Kadaster behoren. Daarbij merk ik op dat het notariaat niet slechts afnemer van informatie is, maar ook een belangrijke positie in het rechtsverkeer in registergoederen inneemt.

Wat de registratie van schepen en luchtvaartuigen betreft, merk ik op dat deze registratie een zeer klein deel van de kadastrale activiteiten omvat. In 1994 zullen naar schatting ongeveer 6 medewerkers van het Kadaster daarmee zijn belast. Overigens is deze registratie nauw verweven met de kadastrale registratie, zodat afzonderlijk gestructureerd overleg hieromtrent niet nodig is. In voorkomende gevallen kan incidenteel met gebruikers worden overlegd, hetgeen in het verleden ook is gebeurd.

De leden van de VVD-fractie gingen ervan uit dat de inwerkingtreding van de algemene maatregel van bestuur inzake het inschakelen van de Nationale ombudsman en die inzake de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) op hetzelfde moment in werking zullen treden als de wet.

Bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken is thans een algemene maatregel van bestuur in voorbereiding voor de aanwijzing van de zelfstandige bestuursorganen die onder de werkingssfeer van de Wet Nationale ombudsman (WNo) en de Wob komen te vallen.

Verwacht wordt dat deze maatregel eerder in werking zal treden dan het onderhavig wetsvoorstel. Door wijziging van deze maatregel zal erin worden voorzien dat de WNo en de Wob op het Kadaster van toepassing zijn op hetzelfde tijdstip als dat waarop de Organisatiewet in werking treedt.

De leden van de fractie van D66 vroegen voor welke oplossing gekozen zal worden indien duidelijk mocht worden dat het Kadaster zich niet tegen de aansprakelijkheid voor vergissingen, verzuimen of andere onregelmatigheden kan verzekeren.

Ik stel vast dat het Kadaster in het kader van het risicobeheer zal trachten de risico's te beperken en de overgebleven risico's te verzekeren. Wanneer mocht blijken dat bepaalde risico's niet zijn te verzekeren, of niet tegen redelijke voorwaarden zijn te verzekeren, zal het Kadaster zelf een voorziening treffen ter dekking van deze risico's.

Personeel

De leden van de VVD-fractie informeerden naar de overgang van het personeel in relatie tot artikel 49 van het wetsvoorstel.

Het voltallige personeel, d.w.z. het personeel dat op de datum van de verzelfstandiging in dienst is bij het Kadaster, zal overgaan. Personeelsreductie is geen gevolg van de verzelfstandiging.

De leden van de CDA-fractie vroegen wat verstaan wordt onder voltallig personeel en of het aantal gebaseerd op het Kadaster Ondernemingsplan (KOP).

Voor de betekenis van voltallig personeel verwijs ik naar mijn hiervoor gegeven antwoord. De op basis van het KOP ingezette personeelsreductie gaat uiteraard ook na de verzelfstandiging door tot de in het KOP genoemde aantallen bereikt zijn en er evenwicht is tussen het werkaanbod en de daarvoor benodigde bezetting. Deze situatie moet, zoals ik in mijn brief van 18 november 1991 heb uiteengezet, per

1 januari 1997 zijn bereikt (zie Kamerstukken II 1991/92, 22 438, nr. 1, blz. 2 en 3).

Voorts wilden de CDA-fractieleden weten wat het verschil in status zal zijn tussen oud en nieuw te benoemen vast personeel.

Er zal geen verschil in status zijn. Beide categorieën zijn ambtenaren in de zin van de Ambtenarenwet 1929 en vallen onder dezelfde rechtspositieregelingen die voor het Kadaster gelden.

De CDA-fractieleden onderkenden een spanningsveld tussen diverse betrokkenen voor wat betreft de benadering van het uitoefenen van nevenwerkzaamheden.

Het is mij inderdaad bekend dat de Dienst-Dienstcommissie een lichtere procedure heeft bepleit met betrekking tot de mogelijkheid van uitoefening van neventaken. Juist door het opnemen van een zwaardere procedure voor het mogelijk maken van nevenwerkzaamheden (namelijk via een algemene maatregel van bestuur; artikel 2, derde lid), ben ik van mening dat de nodige zorgvuldigheid is gewaarborgd in geval van eventuele spanningsvelden tussen betrokkenen.

Financieel beheer

De leden van de CDA-fractie wilden weten op welke wijze inzichtelijk zal worden gemaakt dat er ten minste tegen kostendekkende tarieven wordt gewerkt en hoe concurrentieverstoring zal worden tegengegaan.

De informatie over de kostendekkendheid die door het Kadaster aan de minister wordt verstrekt, voorziet in verslaglegging van kostendekkendheid van de strategische kerntaken en de neventaken, zowel in retrospectieve zin (onderdeel van de jaarrekening) als in prospectieve zin (onderdeel van de begroting en de financiële meerjarenplanning). Wat betreft concurrentieverstoring merk ik op dat dit via het toezicht op het bestuur zal worden tegengegaan.

De CDA-fractieleden namen terecht aan dat de passage in de memorie van toelichting over overschotten die gereserveerd zullen worden voor eventuele tegenvallers op nevenwerkzaamheden, betrekking heeft op overschotten op nevenactiviteiten. Mochten na dekking van tegenvallers en aanloopverliezen nog overschotten resteren, dan worden deze overgeheveld naar de algemene en specifieke reserveren. Tenslotte kunnen de resterende overschotten worden ingezet voor tariefsverlaging.

De PvdA-fractieleden vroegen meer duidelijkheid met betrekking tot het «ten minste kostendekkend» zijn van nevenwerkzaamheden.

Het Kadaster zal eventuele neventaken moeten verrichten tegen ten minste kostendekkende tarieven. Deze nevenwerkzaamheden mogen niet gesubsidieerd worden vanuit de strategische eenheden.

«Ten minste kostendekkend» wil zeggen dat het beleid erop is gericht de bedrijfseconomische kosten van nevenwerkzaamheden te dekken door de opbrengsten. De opbrengsten uit deze werkzaamheden zullen allereerst worden benut voor de bestrijding van de met deze werkzaamheden gemoeide kosten. Voor wat er gebeurt met eventuele overschotten, verwijs ik naar hetgeen ik hierboven heb geantwoord op de desbetreffende vraag van de leden van de CDA-fractie.

De leden van de GPV-fractie vroegen een nadere omschrijving van het begrip kostendekkendheid.

Ik verwijs ter zake naar de hierboven gegeven antwoorden op de vragen van de leden van de CDA-fractie en van de PvdA-fractie.

Verder vroegen de GPV-fractieleden of kostendekkenheid op zich, dus zonder enig winstoogmerk, concurrentieverstorend werkt of dat het de bedoeling is dat men bij nevenactiviteiten marktconform te werk gaat mits er tenminste sprake is van kostendekkendheid.

Naar mijn mening is marktconform werken niet per definitie gelijk aan kostendekkend werken. Marktconformiteit wordt bepaald door het externe mechanisme van vraag en aanbod; kostendekkendheid daarentegen is een bedrijfseconomische randvoorwaarde. Het Kadaster dient kostendekkend te zijn wanneer het gaat om de wettelijk opgedragen taken. Daarnaast mag het zich marktconform gedragen, wanneer het niet gaat om activiteiten die uit het kadastraal recht worden gefinancierd; daarbij geldt als randvoorwaarde, zoals ik hiervoor stelde, dat er ten minste sprake is van kostendekkendheid.

De leden van de CDA-fractie vroegen naar de te volgen lijn bij spanning tussen het Kadaster en andere betrokken partijen over de tarieven.

Indien er spanning zou zijn over de hoogte van de tarieven omdat deze gelet op het ondernemerschap van het Kadaster een bepaald niveau zouden moeten hebben, terwijl uit andere overwegingen (gesteld vanuit de gebruikersraad) een andere tariefstelling wenselijk wordt geacht, dan kan deze laatste wens uitsluitend worden gerealiseerd indien alternatieve financieringswijzen gevonden kunnen worden die een gezonde bedrijfsvoering van het Kadaster niet belemmeren. Dit alles uiteraard binnen het kader van artikel 108 Kadasterwet.

De leden van de D66-fractie vroegen of de externe accountant bij zijn beoordeling van een voorstel tot wijziging van de tarieven ook betreft in hoeverre mogelijke nevenwerkzaamheden gescheiden worden gehouden van de tariefvaststelling van de kernactiviteiten.

De beoordeling door de accountant van de voorgestelde tarieven heeft betrekking op de aan het Kadaster wettelijk opgedragen taken. Artikel 108 stelt hiervoor kostendekkendheid als grens.

Of er bij de uitoefening van nevenwerkzaamheden ten minste kostendekkend is gewerkt, zal blijken uit de verklaring van de accountant over de getrouwheid van de jaarrekening.

De leden van de VVD-fractie vroegen of het principe van de volledige bedrijfseconomische kostendekkendheid toepassing vindt voor elk van de strategische kerntaken en neventaken afzonderlijk.

Dit principe heeft betrekking op de strategische kerntaken van het Kadaster, in beginsel op iedere kerntaak afzonderlijk.

Financiële gevolgen

De leden van de fractie van D66 vroegen of de werkzaamheden aan de GBKN/GIS onderworpen zijn aan de vennootschapsbelasting en de omzetbelasting nu de vrijstelling van vennootschapsbelasting en de omzetbelasting primair gericht is op de wettelijke taken.

De werkzaamheden die door het Kadaster aan de GBKN worden verricht, kunnen worden aangemerkt als het vervaardigen van een bedrijfsmiddel op kostendekkende basis voor het efficiënter verrichten van de wettelijke taken op het gebied van de kaartvervaardiging en de landinrichting. Deze vervaardiging geschiedt ter ondersteuning van het primaire productieproces. Verder worden deze activiteiten verricht in het kader van de overheid.

Op grond van bovengenoemde aspecten behoeft het resultaat van deze activiteiten niet in de heffing van vennootschapsbelasting te worden betrokken en zijn deze prestaties van het Kadaster niet aan BTW onderworpen.

Artikelen

Artikel 2, tweede lid

De leden van de PvdA-fractie vroegen welke procedure gevolgd wordt, indien het Kadaster niet instemt met een opgedragen taak of de condities waaronder die moet worden uitgevoerd.

Bij of krachtens de wet opgelegde taken en condities dienen altijd door het Kadaster in acht te worden genomen. Indien dat niet gebeurt, wordt in strijd met wettelijke voorschriften gehandeld. Het bestuur van de Dienst kan daarop worden aangesproken. In het onderhavige wetsvoorstel zijn daartoe in Hoofdstuk 2 de nodige bepalingen opgenomen.

Wel is het zo dat, wanneer bij algemene maatregel van bestuur taken aan het Kadaster worden opgedragen op basis van artikel 3, tweede lid, Kadasterwet en het Besluit kadastraal recht daarop niet van toepassing is, bedoelde maatregel aangeeft hoe de financiële gevolgen voor de Dienst van de uitoefening van die taken worden gecompenseerd.

Artikel 2, derde lid/artikel 13

De PvdA-fractieleden vonden een algemene maatregel van bestuur voor andere dan de wettelijke taken van het Kadaster wel een heel zwaar middel. Zij vroegen of niet kon worden volstaan met een ministeriële goedkeuring en deden daartoe een nadere suggestie.

Aangezien de regeling van eventuele neventaken met de nodige waarborgen omkleed dient te zijn, ben ik geen voorstander van een lichtere procedure. Ik zou de suggestie van deze leden dan ook niet willen overnemen.

Artikel 13

De leden van de SGP-fractie deden de aanbeveling om de goedkeuring door de minister van besluiten bedoeld in het eerste lid, onder g, te vervangen door een verklaring van geen bezwaar of een dergelijke rechtsfiguur.

Zoals deze leden hadden geconstateerd is er in artikel 13 sprake van een dubbele goedkeuring van deze besluiten: zowel door de raad van toezicht als door de minister. Deze goedkeuringen hebben ieder een andere achtergrond. De goedkeuring door de raad van toezicht houdt verband met de bedrijfsvoering. De goedkeuring door de minister is nodig met het oog op de waarborging van de wettelijke taken. Deze constructie acht ik niet omslachtig of onduidelijk. Voor het vervangen van de ministeriële goedkeuring door een andere rechtsfiguur zie ik dan ook geen aanleiding.

Artikel 4

De leden van de PvdA-fractie informeerden naar de betekenis van een meervoudige voordracht voor de leden van de raad van bestuur als de minister bij het afwijken van de voordracht in overleg moet treden met de raad van toezicht.

Deze regeling is afgeleid van het voordrachtsrecht van de raad van commissarissen voor bestuurders van (structuur)vennootschappen wanneer de bestuurders worden benoemd door de algemene vergadering van aandeelhouders (BW 2:133). Het spreekt voor zich dat de minister bij afwijking van de voordracht zich verstaat met de raad van toezicht. Ik ben van mening dat zowel de raad als de verantwoordelijke minister in staat moeten worden gesteld over en weer toelichtingen te

verstrekken op de ingenomen standpunten met betrekking tot de voordracht.

Door genoemde fractieleden werd voorts gevraagd wat er onder het bestuur moet worden verstaan en waar dit in de praktijk op neer komt.

Aangesloten is bij de bestuursstructuur van grote vennootschappen, zoals geregeld in Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

Het bestuur van het nieuwe Kadaster zal een afzonderlijk orgaan zijn met eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Het wordt belast met de dagelijkse leiding van de organisatie. Iedere bestuurder kan voorts aansprakelijk worden gesteld ter zake van een tekortkoming (artikelen 7 tot en met 9).

Het verschil tussen leden van de raad van bestuur en andere directeuren (regionale en stafdirecteuren) zit in de zwaardere verantwoordelijkheid, de bevoegdheid tot vertegenwoordiging en wettelijke aansprakelijkheid van eerstgenoemden, hun benoeming door de minister, en hun hiërarchisch hogere positie ten opzichte van laatstgenoemden.

Artikel 11/artikel 51

De leden van de PvdA-fractie deden de suggestie een leeftijdslimiet, en geen limiet aan de zittingsduur, te stellen aan leden van de raad van toezicht.

Naar mijn oordeel bestaat er geen rechtvaardiging voor het stellen van een leeftijdslimiet in deze. De van een lid van de raad van toezicht verlangde deskundigheid en goed functioneren beperken zich niet tot een vaste leeftijd. Indien iemand van hoge leeftijd op basis van de functionele eisen geschikt wordt geacht voor het lidmaatschap van de raad van toezicht, dient die leeftijd geen belemmering te zijn voor benoeming.

Het stellen van een leeftijdslimiet acht ik dan ook in dit geval in strijd met artikel 1 van de Grondwet dat discriminatie op grond van onder meer leeftijd verbiedt.

De aan de zittingsduur gestelde limiet van maximaal 8 jaar (in artikel 11, zesde lid) acht ik daarentegen wel van belang ter voorkoming van verstarring, die gemakkelijk kan ontstaan indien mobiliteit bij de raad van toezicht ontbreekt.

Artikel 24

De leden van de PvdA-fractie suggereerden, ingeval geen sprake is van een ongeclausuleerde en volledige goedkeuring van het meerjarenbeleidsplan, op te nemen dat in dat geval overleg plaatsvindt van de minister met de raad van toezicht.

Ik acht een wettelijke overlegplicht in dit geval niet nodig.

Het spreekt voor zich dat de minister in de genoemde situatie overleg pleegt met de raad van toezicht die het meerjarenbeleidsplan vaststelt.

Artikel 28/29

De suggestie van de leden van de PvdA-fractie om de termijn van openbaarmaking niet te relateren aan de goedkeuring van de jaarrekening, maar aan het ter kennis brengen daarvan, zou ik niet willen volgen. Openbaarmaking van de in artikel 29 bedoelde stukken kan eerst geschieden nadat formele goedkeuring heeft plaatsgevonden. Anders zou de situatie kunnen ontstaan dat op basis van nog niet goedgekeurde stukken conclusies getrokken worden die later niet (geheel) definitief blijken te zijn.

Voorts zou onduidelijk zijn in hoeverre en wanneer bedoelde stukken wel zijn goedgekeurd. Dit zou dan weer afzonderlijk moeten worden bekendgemaakt.

De leden van de fractie van D66 vroegen naar de gevolgen van artikel 48 voor bepaalde ideële eigenaren, zoals de Stichting Natuur en Milieu en de Stichting Zuid-Hollands Landschap.

Ik kan mededelen dat per 1 januari 1988 nagenoeg alle vrijstellingen van kadastraal recht zijn ingetrokken in het kader van het kostendekkend maken van het Kadaster. De vrijstelling als bedoeld in artikel 2, tweede lid, van de Natuurschoonwet 1928 is daarbij ten onrechte blijven bestaan. Het betreft hier de relatief geringe kosten van uittreksels uit de kadastrale registratie en de kadastrale kaart die moeten worden overgelegd bij de aanvraag tot rangschikking van een landgoed onder de Natuurschoonwet 1928. Het gaat meestal om enkele tientallen gulden. De gevolgen voor ideële eigenaren zijn dat deze bedoelde kosten zelf zullen moeten betalen.

Verloop financiële positie van het Kadaster bij verzelfstandiging

De leden van de D66-fractie vroegen of de verwachtingen over de ontwikkeling van de financiële positie van het Kadaster getoetst zijn door een onafhankelijke instantie.

De financiële prognoses van het Kadaster voor de jaren 1992 tot en met 1995 zijn opgesteld door een taakgroep waarin, naast vertegenwoordigers van het Kadaster en van het Ministerie van VROM, een externe accountant zitting had. Bedoelde externe accountant had in het bijzonder tot taak de toetsing van de veronderstellingen en de beoordeling van de bedrijfseconomische grondslagen die bij het opstellen van de prognoses gehanteerd zijn. Daarnaast is ook de departementale accountantsdienst van het Ministerie van VROM bij de opstelling van de prognoses betrokken geweest. Beide accountants hebben medegedeeld dat zij zich kunnen verenigen met de uitkomsten van de financiële prognoses en de daaraan ten grondslag liggende veronderstellingen en dat hun van onaannemelijkheid niets is gebleken.

De leden van de SGP-fractie vroegen naar de stand van zaken met betrekking tot de invoering van het Kadaster Ondernemingsplan (KOP) in het licht van de noodzaak van financiële gezondmaking met het oog op de verzelfstandiging.

Het verheugt mij te kunnen mededelen dat de invoering van het KOP volgens de planning verloopt. De diverse efficiency-maatregelen zijn inmiddels ingevoerd. Ook heeft het Kadaster met ingang van 1 januari 1993 het baten-lastenstelsel ingevoerd, waardoor een beter inzicht mogelijk wordt in het beheersregiem bij het Kadaster.

De vragen van de SGP-fractieleden over een tijdige financiële gezondmaking, en over de mate waarin tariefsaanpassingen kunnen plaatsvinden zijn reeds beantwoord in de onderdelen «Algemeen» en «Ministeriële verantwoordelijkheid na verzelfstandiging».

Kortheidshalve verwijs ik daarnaar.

De Staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
E. Heerma